

ستایش

ای همه هستی ز تو پیدا شده

ای همه هستی ز تو پیدا شده	خاک ضعیف از تو توانا شده
از پی توست این همه اُمید و بیم	هم تو ببخشای و ببخش، ای کریم
چاره‌ی ما ساز که بی‌داوریم	گر تو برانی، به که روی آوریم؟
جز در تو، قبله نخواهیم ساخت	گر نوازی تو، که خواهدنواخت؟
یار شو ای مونسِ غم‌خوارگان	چاره کن ای چاره‌ی بیچارگان

نظامی، مخزن‌الاسرار

معنی شعر

- ای خدایی که تمام عالم هستی و موجودات از تو به وجود آمده‌اند؛ انسان که در ابتدا خاک ناتوانی بیش نبود، به قدرت تو، نیرومند و توانا شده‌است.
- همه‌ی این اُمیدواری و ترس ما به خاطر توست؛ پس ای خداوند بزرگوار، خودت به ما [به خاطر گناهانمان] رحم کن و نعمتت را به ما ببخش.
- خدایا! خودت مشکل ما را حل کن؛ زیرا جز تو دادرسی نداریم و اگر تو ما را از خود برانی، کسی نیست که به او پناه آوریم.
- خدایا! جز درگاه تو، هیچ جای دیگری را قبله‌گاه خود قرار نمی‌دهیم و اگر تو با ما مهربانی و لطف نکنی، کسی نیست که به ما مهربانی کند.
- ای خدایی که همدم و مونس انسان‌های غمگین هستی؛ یار ما باش و به دادمان برس؛ و ای خدایی که مشکل‌گشای بیچارگان هستی، مشکلات ما را حل کن.

تماشاخانه

درس ۱

خنده‌ی گل

باد سرد، آرام بر صحرا گذشت
تک‌درخت نارون، شد رنگ‌رنگ
برگ‌برگِ گل به رقص باد ریخت
چشمه کم‌کم خشک شد، بی‌آب شد
کرد دهقان، دانه‌ها در زیر خاک
فصل پاییز و زمستان می‌رود
از زمین خشک، می‌روید گیاه
برگ نو آرد درخت نارون
گل بخندد بر سر گل‌بوته‌ها
باز می‌آید پرستو، نغمه‌خوان
سبزه‌زاران، رفته‌رفته، زرد گشت
زرد شد آن چتر شاداب و قشنگ
رشته‌های بیدُبن از هم گسیخت
باغ و بُستان، ناگهان در خواب شد
کرد کوتاه، شاخه‌ی پیچان تاک
بار دیگر، چون بهاران می‌شود؛
چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه
سبز گردد شاخساران کهن
پُر کند بوی خوش گل، باغ را
باز می‌سازد در این‌جا آشیان

معنی شعر

- باد سرد، به آرامی در صحرا وزید و از وزیدن آن، کم کم سبزه زارها زرد شدند.
- برگ‌های درخت نارون تنها، رنگارنگ شد و آن شاخ و برگ‌های چترماندش، زرد شد.
- با وزیدن باد، گلبرگ‌های گل، یکی یکی، رقص کنان ریختند و شاخه‌های رشته‌مانند درخت بید، از هم جدا شدند.
- چشمه، آرام آرام خشک و بی آب شد و ناگهان باغ و بوستان به خواب رفتند.
- کشاورز دانه‌ی گیاهان را در زیر خاک کاشت و شاخه‌های پیچ در پیچ درخت انگور را کوتاه کرد.
- با رفتن فصل‌های پاییز و زمستان و آمدن دوباره‌ی فصل بهار؛
- از زمین خشک، گیاه می‌روید، چشمه‌ها می‌جوشند و آب‌ها جاری می‌شوند.
- درخت نارون، برگ‌های تازه درمی‌آورد و شاخه‌های کهنه، دوباره سبز و تازه می‌شوند.
- گل، با شکفتنش بر سرشاخه‌ها، انگار می‌خندد و با بوی خوش خود، فضای باغ را پُر می‌کند.
- دوباره، پرستو در حالی که آواز می‌خواند، می‌آید و شروع به لانه‌سازی در این دشت می‌کند.

کلمه و ترکیب‌های مهم

هستی: وجود، جهان	فلک: آسمان
ضعیف: ناتوان	تأمل کردن: اندیشیدن، فکر کردن
گویا: سخن‌گو	گوارا: غذا یا نوشیدنی‌ای که خوردن آن خوشایند است.
کریم: بخشنده	سنگلاخ: زمین پر از سنگ
داور: دادرس، قاضی، حاکم	مخمل: نوعی پارچه‌ی گران‌قیمت پُر زردار و نرم
سرشار: پُر، لبریز	تالاب: آبگیر، برکه‌ی بزرگ
درنگ: آهستگی، بدون شتاب	تنیدن: بافتن، تاربافتن
بلندبالا: قدبلند (بالا: در این جا یعنی «قد و قامت»)	رفته رفته: کم کم، به تدریج
تنومند: دارای اندام بزرگ، پُر زور	نارون: درختی زیبا و چتری
انگشت به دهان ماندن: کنایه از شگفت زده شدن، تعجب کردن	بیدبُن: درخت بید
شکوه: بزرگی، شوکت، عظمت، جلال	گسیختن: پاره شدن، قطع شدن، از هم جدا شدن
بُستان: محفّف بوستان؛ باغ	نغمه خوان: آوازخوان
تاک: درخت انگور	

بیشتر بدانیم

پرسش تأکیدی

مصراع‌های زیر را دوباره بخوانید:

• گر تو برانی، به که روی آوریم؟

• گر نوازی تو، که خواهدنواخت؟

گاهی در نوشته‌ها به جمله‌های پرسشی برمی‌خوریم که منظور گوینده‌ی آن، پرسیدن چیزی نیست، بلکه یادآوری و تأکید است. در

دو مصراع بالا، شاعر قصد پرسیدن ندارد؛ بلکه می‌خواهد بگوید:

• اگر تو ما را برانی، مسلماً به کسی روی نخواهیم آورد.

• اگر تو نوازی، مسلماً هیچ‌کس ما را نخواهدنواخت.

در گفت‌وگوهای روزانه‌ی ما نیز، از این نوع پرسش‌ها زیاد به‌کار می‌رود؛ مثلاً شخصی که می‌خواهد به دانش‌آموزی نصیحت کند که

برای هدفش بیشتر تلاش کند، ممکن است این جمله را به‌کار ببرد:

«فکر می‌کنی بدون درس خواندن، می‌توانی به موفقیت علمی دست یابی؟» (به هیچ وجه نمی‌توانی بدون درس خواندن، به

موفقیت علمی دست یابی.)

یا

«آیا کسی که زحمتی نکشیده، می‌تواند منتظر نتیجه‌ی خوبی در امتحانات باشد؟» (کسی که زحمتی نکشیده، اصلاً نمی‌تواند

منتظر نتیجه‌ی خوبی در امتحانات باشد.)

پرسش‌ها

۱- در کدام گزینه، کلمه‌های «مخالف» یا «متضاد» وجود ندارد؟

☐ (۱) ای همه هستی ز تو پیدا شده	☐ خاک ضعیف از تو توانا شده
☐ (۲) هر که نه گویای تو، خاموش به	☐ هر چه نه یاد تو، فراموش به
☐ (۳) از پی توست این‌همه اُمید و بیم	☐ هم تو ببخشای و ببخش، ای کریم
☐ (۴) چاره‌ی ما ساز که بی‌داوریم	☐ گر تو برانی، به که روی آوریم؟

۲- کدام گزینه، معنی بیت «هر که نه گویای تو خاموش به / هر چه نه یاد تو فراموش به» را بهتر نشان می‌دهد؟

- (۱) هر کس مثل تو سخن نگوید، بهتر است ساکت شود و هر کسی که به یاد تو نباشد، بهتر است فراموش شود.
- (۲) سخنی که تو آن را نگفته‌ای، بهتر است کسی نگوید و چیزی را که تو به یاد نینداخته‌ای، خوب است از یاد برود.
- (۳) کسی که از تو نگوید، بهتر است چیزی نگوید و هر چه غیر از یاد تو باشد، بهتر است فراموش شود.
- (۴) هر کس که سخن تو را نمی‌پسندد، خاموش بهتر است و چیزی که تو به یاد نیاوری، خوب است فراموش شود.

۳- با توجه به دو بیت زیر، معنی قسمت خط‌کشیده در کدام گزینه آمده است؟

«فصل پاییز و زمستان می‌رود بار دیگر، چون بهاران می‌شود؛

از زمین خشک، می‌روید گیاه چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه»

- (۱) پاییز و زمستان مثل بهار می‌شوند.
- (۲) پاییز و زمستان مثل بهار می‌روند.
- (۳) وقتی که فصل بهار فرامی‌رسد.
- (۴) پاییز و زمستان می‌روند تا مثل بهار برگردند.

۴- فصل کدام یک از اتفاقات زیر با بقیه تفاوت دارد؟

- (۱) کرد دهقان، دانه‌ها در زیر خاک
 - (۲) برگ نو آرد درخت نارون
 - (۳) گل بخندد بر سر گل‌بوته‌ها
 - (۴) باز می‌آید پرستو، نغمه‌خوان
- کرد کوتاه، شاخه‌ی پیچان تاک
سبز گردد شاخساران کهن
پُر کند بوی خوش گل، باغ را
باز می‌سازد در این‌جا آشیان

۵- در کدام گزینه، مخالف یکی از کلمه‌های «نادان، گویا، بسته، محکم» وجود ندارد؟

- (۱) اگر می‌خواهیم این عالم را بهتر بشناسیم، یک راه ساده آن است که پدیده‌ها را خوب تماشا کنیم.
- (۲) علف‌های سبز را دیده‌ای؟ خیلی نرم و شکننده هستند؛ با سرمای سخت یا گرمای زیاد پژمرده می‌شوند.
- (۳) به پروانه‌ای با بال‌هایی از مخمل، به قطره‌های باران که حلقه‌های ساکت روی آب را می‌سازند، گوش کن.
- (۴) یعنی به هر طرف که چشم باز کنیم، آفریده‌های زیبای خداوند را می‌بینیم. این جهان چون دفتر زیبایی‌هاست.

۶- پاسخ نوشته‌شده در مقابل کدام گزینه مناسب است؟

- (۱) پرسش از هر چیز و جست‌وجو برای یافتن پاسخ، روش دانشمندان و عالمان نیست. (درست)
- (۲) ما بیشتر رفتار و کردار و کارهای خودمان را از روی عادت انجام می‌دهیم. (درست)
- (۳) یکی از راه‌های ساده‌ی شناخت بهتر این عالم، تماشای خوب پدیده‌ها و اندیشه درباره‌ی آن‌هاست. (نادرست)
- (۴) عالم تماشاخانه‌ی شگفتی‌های آفرینش است؛ یعنی در هر طرف، آفریده‌های زیبای خداوند را می‌بینیم. (نادرست)

۷- در کدام گزینه غلط املايي وجود ندارد؟

- (۱) پدیده‌هایی لطیف، زیبا و عجیب، پیش روی ما هستند که به ساده‌گی از کنارشان می‌گذریم.
- (۲) می‌بینیم در بلندترین جای آن، از دل سخره‌ها و سنگ‌ها چشمه‌ای روان است.
- (۳) درباره‌ی آفرینش آن‌ها بیان‌دیشیم و آن‌ها را با یکدیگر مقایسه کنیم.
- (۴) بادها سفر می‌کنند. علف‌ها رشد می‌کنند. عنکبوت‌ها بین زمین و آسمان، تار می‌تند.

۸- کدام گزینه از نشانه‌های پاییز نیست؟

- (۱) باغ و بستان، ناگهان در خواب شد
- (۲) برگ‌برگِ گل به رقص باد ریخت
- (۳) چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه
- (۴) تک‌درخت نارون، شد رنگ‌رنگ

۹- نتیجه‌گیری مقابل کدام عبارت درست نیست؟

- (۱) از دور که به کوه‌ها نگاه می‌کنیم، دیوهای بلندبالا و تنومند را در برابر خود می‌بینیم. (کوه مثل دیو است.)
- (۲) این جهان دفتري است که خدا، مشق خود را به پاکی و زیبایی در آن نگاشته. (مخلوقات مثل مشق خدا هستند.)
- (۳) صدای شب‌نم صبحگاهی را هنگامی که سرزده به خانه‌ی برگ وارد می‌شود، می‌شنوی؟ (شب‌نم، مثل مهمان ناخوانده.)
- (۴) به قطره‌های باران که حلقه‌های ساکت روی آب را می‌سازند، گوش کن. (قطره‌های باران، مثل حلقه.)

۱۰- در کدام گزینه، کلمه‌ی انتخاب‌شده برای جای خالی، از نظر املايي درست است؟

- (۱) امروز بیشتر از گذشته باید به موضوع (حیات / حیات) وحش سرزمینمان توجه کنیم.
- (۲) کوه‌های سربه‌فلک‌کشیده را با درّه‌های عمیق، گل را با (خار / خوار) و بهار را با زمستان مقایسه کنیم.
- (۳) شاید درباره‌ی (عضمت / عظمت) کار رزمندگان در دوران جنگ، چیزهایی شنیده‌باشید.
- (۴) می‌توانی با استفاده از کتاب‌ها و نقل (قول‌ها / غول‌ها)، درباره‌ی آداب و رسوم محل زندگی خود بنویسی.

۱۱- از میان کلمه‌های زیر، چند جفت کلمه‌ی مخالف یا متضاد می‌توان یافت؟

«سخت / پژمرده / محکم / ساده / زیبایی / نازک / شاداب / ساکت / روان / شلوغ / خراب / بسیار»

- (۱) دو جفت (۲) سه جفت (۳) چهار جفت (۴) پنج جفت

۱۲- در عبارت زیر، نشانه‌های ربط کدام گزینه، مناسب جاهای خالی هستند؟

«..... نتیجه‌ی خوبی از این کار به دست نیاید، هم‌چنان به آزمایش ادامه می‌دهم.» این آخرین سخن دانشمند با همکارانش بود؛

در نهایت شگفتی، دیدند چند ساعت بعد، دست از پا درازتر از آزمایشگاه بیرون آمد با چهره‌های مأیوس گفت: مواد

آزمایشی تمام شده، باید صبر کنیم از بازار خریداری کنیم؛ مقدار باقی‌مانده، برای یک آزمایش دیگر کافی نیست.»

- (۱) اگر، سپس، و، چون، که، زیرا
- (۲) تا، ولی، و، چون، تا، زیرا
- (۳) تا، سپس، که، اگرچه، که، چون
- (۴) اگر، ولی، که، زیرا، تا، چون

۱۳- در کدام گزینه، مصراع دوم به درستی نوشته نشده است؟

- (۱) باد سرد، آرام بر صحرا گذشت کوهساران، رفته رفته، سبز گشت
 (۲) تکدرخت نارون، شد رنگ‌رنگ زرد شد آن چتر شاداب و قشنگ
 (۳) برگ نو آرد درخت نارون سبز گردد شاخساران کهن
 (۴) باز می‌آید پرستو، نغمه‌خوان باز می‌سازد در این‌جا آشیان

۱۴- کدام نشانه‌ی ربطی، مناسب جای خالی عبارت زیر است؟

«علف‌های سبز خیلی نازک هستند، گاهی می‌بینیم که همین علف‌های نازک و لطیف، از میان سنگلاخ سر درمی‌آورند.»

- (۱) اگر (۲) چون
 (۳) اما (۴) زیرا

۱۵- در کدام گزینه غلط املايي وجود دارد؟

- (۱) مطالعه در طبیعت و تعقل درباره‌ی چیزهایی که هر روز می‌بینیم، راه مناسبی برای شناخت آن‌هاست.
 (۲) یا آن‌ها را پهلوانی عظیم تصور می‌کنیم که با شکوه و عظمت نشسته‌اند و خودنمایی می‌کنند.
 (۳) آیا می‌توانی صدای حشره‌هایی را که در زیر زمین می‌جنبند، بشنوی؟ صدای ماهی‌های تالاب را چه‌طور؟
 (۴) این پایین را ببین! علف‌ها و برگ‌ها در نسیم، فقط تکان می‌خورند. نگاه کن و به صداهای کوتاه و بلند گوش بده.

۱۶- در گزینه‌های زیر، رابطه‌ی معنایی کدام دو کلمه با بقیه تفاوت دارد؟

- (۱) نازک و لطیف (۲) شکوه و عظمت
 (۳) خشک و بی‌آب (۴) گرما و سرما

۱۷- معنی کلی کدام بیت، در مقابل آن درست نیست؟

- (۱) چاره‌ی ما ساز که بی‌داوریم / گر تو برانی، به که روی آوریم؟ (تنها تو می‌توانی به داد ما برسی).
 (۲) یار شو، ای مونس غم‌خوارگان / چاره کن ای چاره‌ی بیچارگان (طلب یاری از دوستان برای رفع مشکلات).
 (۳) جز در تو، قبله نخواهیم ساخت / گر نوازی تو، که خواهدنواخت؟ (فقط به تو رو می‌کنیم و از تو کمک می‌خواهیم).
 (۴) ای همه هستی ز تو پیدا شده / خاک ضعیف از تو توانا شده (آفریننده‌ی همه چیز و همه کس تویی).

۱۸- در کدام گزینه، کاری انسانی به غیر انسان نسبت داده شده است؟

- (۱) فصل پاییز و زمستان می‌رود بار دیگر، چون بهاران می‌شود؛
 (۲) کرد دهقان، دانه‌ها در زیر خاک کرد کوتاه، شاخه‌ی پیچان تاک
 (۳) گل بخندد بر سر گل‌بوته‌ها پُر کند بوی خوش گل، باغ را
 (۴) از زمین خشک، می‌روید گیاه چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه

۱۹- در بیت‌های زیر از «پروین اعتصامی»، در کدام گزینه، کلمه‌های مخالف به کار نرفته‌است؟

- (۱) در کنار او نشستی صبح و شام نه نصیحت گوش کردی نه پیام
- (۲) کرد از انبار و از مخزن گذر نه اثر از خشک دید و نه ز تر
- (۳) گفت آب این غرقه را از سر گذشت کار من دیگر ز خیر و شر گذشت
- (۴) سودم آخر دود شد، سرمایه خاک خانه مانند کف دست است، پاک

۲۰- در کدام گزینه، مخالف یکی از کلمه‌های «دراز، تازه، تهی، خیس، زیبا» وجود ندارد؟

- (۱) تک‌درخت نارون، شد رنگ‌رنگ زرد شد آن چتر شاداب قشنگ
- (۲) کرد دهقان، دانه‌ها در زیر خاک کرد کوتاه، شاخه‌ی پیچان تاک
- (۳) گل بخندد بر سر گل‌بوته‌ها پُر کند بوی خوش گل، باغ را
- (۴) از زمین خشک، می‌روید گیاه چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه

۲۱- در عبارت‌های زیر، در کدام گزینه، کلمه‌های مخالف مناسب به کار رفته‌اند؟

- (۱) آشپز که دوتا شد، آش یا شور می‌شود یا ناشور.
- (۲) جریان آب رودخانه، گاهی پُرفشار و کُند است و گاهی نیز تُند.
- (۳) هنوز نمی‌داند که در این دادوستد، سود بُرده یا منفعت کرده‌است.
- (۴) او آدم بسیار باتجربه‌ای است و فرازونشیب زندگی را می‌شناسد.

۲۲- در کدام گزینه، کلمه‌ها از یک خانواده نیستند؟

- (۱) دعوت و استدعا (۲) رقص و قرص
- (۳) محکم و استحکام (۴) لطیف و ملاطفت

۲۳- کلمه‌های متضاد کدام گزینه، به ترتیب مناسب جاهای خالی در عبارت زیر نیستند؟

«پدر بزرگش را پنهان می‌کرد، تا ناراحت نشویم وش را آشکار می‌کرد تا همه خوشحال شوند.»

- (۱) غم‌ها، شادی‌ها (۲) داشته‌ها، نداشته‌ها
- (۳) نگرانی، آرامش (۴) فقر، ثروت

۲۴- جمع کدام گزینه درست است؟

- (۱) فکر: فکور (۲) دلیل: دلالت
- (۳) عمق: عمیق (۴) فصل: فصول

۲۵- کدام گزینه با بقیه ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟

- (۱) تنومند (۲) بلندبالا (۳) قدبلند (۴) رشید

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی

۱

- در گزینه‌های دیگر، ضعیف با توانا، گویا با خاموش و امید با بیم، مخالف‌اند. **۱- گزینه‌ی (۴)**
- «چون» در این مصراع به معنی «وقتی که» و معنی بیت دوم هم در ادامه‌ی بیت اول است. به همین خاطر، در پایان بیت اول، علامت «؛» قرار گرفته‌است. **۲- گزینه‌ی (۳)**
- دانه‌کاشتن دهقان و کوتاه‌کردن شاخه‌ی تاک، کارهایی است که در فصل پاییز رخ می‌دهد؛ اما اتفاق‌های دیگری که در سه گزینه‌ی دیگر آمده، متعلق به فصل بهار هستند. **۳- گزینه‌ی (۳)**
- کلمه‌ای که مخالف «نادان» باشد، در هیچ‌کدام از گزینه‌ها نیست. در گزینه‌ی ۱، «عالم» به معنی جهان است و ممکن است با «عالم» اشتباه شود. در گزینه‌های دیگر، گویا با ساکت، بسته با باز و محکم با نرم‌وشکننده، مخالف‌اند. **۴- گزینه‌ی (۱)**
- املا‌ی درست کلمه‌های نادرست در گزینه‌های دیگر: سادگی، صخره‌ها و بیندیشیم. **۵- گزینه‌ی (۱)**
- در این گزینه، گفته شده که قطره‌های باران، حلقه‌های ساکت روی آب را می‌سازند، نه این که قطره‌ها مانند حلقه باشند. **۶- گزینه‌ی (۲)**
- سخت با ساده، پژمرده با شاداب و ساکت با شلوغ، مخالف‌اند. **۷- گزینه‌ی (۴)**
- مصراع دوم این بیت چنین است: «سبزه‌زاران، رفته‌رفته، زرد گشت». اگر کمی دقت کنیم، با منطق هم سازگار نیست که وقتی باد سرد می‌وزد، کوهساران (نه سبزه‌زاران) سبز (نه زرد) شود. **۸- گزینه‌ی (۳)**
- املا‌ی درست کلمه‌ی نادرست در این گزینه، «تأمل» است. **۹- گزینه‌ی (۴)**
- دو کلمه‌ی این گزینه مخالف و متضادند؛ اما گزینه‌های دیگر، تقریباً هم‌معنی هستند. **۱۰- گزینه‌ی (۴)**
- در این بیت، از خدا یاری طلبیده نه از انسان‌ها. **۱۱- گزینه‌ی (۲)**
- ۱۲- گزینه‌ی (۱)**
- ۱۳- گزینه‌ی (۱)**
- ۱۴- گزینه‌ی (۳)**
- ۱۵- گزینه‌ی (۱)**
- ۱۶- گزینه‌ی (۴)**
- ۱۷- گزینه‌ی (۲)**

- ۱۸- گزینه‌ی (۳)
 خندیدن یک کار انسانی است که به گل نسبت داده شده‌است.
- ۱۹- گزینه‌ی (۴)
 در گزینه‌های دیگر، کلمه‌های صبح با شام، خشک با تر و خیر با شر، مخالف‌اند.
- ۲۰- گزینه‌ی (۱)
 در گزینه‌های دیگر، کوتاه با دراز، پُر با تهی و خشک با خیس، متضاد هستند.
- ۲۱- گزینه‌ی (۴)
 در گزینه‌ی ۱، بی‌نمک مخالف شور است. در گزینه‌ی ۲، باید جای تُند و کُند عوض شود. در گزینه‌ی ۳، سود بُردن و منفعت کردن، هم‌معنی‌اند؛ باید به جای آن نوشت: «سود بُرده یا زیان کرده‌است».
- ۲۲- گزینه‌ی (۲)
 در پیدا کردن هم‌خانواده‌ی کلمه‌های عربی، علاوه بر مشترک‌بودن حروف اصلی، باید ترتیب قرار گرفتن حروف نیز همانند باشد؛ رقص (ر ق ص) و قرص (ق ر ص) است. گزینه‌ی ۱: (د ع و)؛ گزینه‌ی ۳: (ح ک م)؛ گزینه‌ی ۴: (ل ط ف).
- ۲۳- گزینه‌ی (۲)
 اگر کلمه‌های این گزینه جابه‌جا شوند، معنی درستی به دست می‌آید.
- ۲۴- گزینه‌ی (۴)
 شکل درست جمع در گزینه‌های دیگر: فکر: افکار؛ دلیل: دلایل؛ عمق: اعماق.
- ۲۵- گزینه‌ی (۱)
 «تنومند» یعنی کسی که تن و هیكل درشتی دارد؛ اما سه گزینه‌ی دیگر، به یک معنی هستند.